

Martin Puštek nije bio pripadnik Prve kalničke narodno-oslobodilačke partizanske čete

U PODRAVSKOM ZBORNIKU 81. objavljen je prilog Rade Milosavljevića: »Borbeni put Prve kalničke narodnooslobodilačke partizanske čete«. Hvalevrijedan je napor autora da na temelju raspoloživih dokumenata, objavljene literature i svjedočanstva preživjelih rekonstruira genezu, akcije i razbijanje prve partizanske jedinice na Kalniku.

Međutim, želio bih upozoriti na neke manjkavosti i pogreške u navedenom prilogu:

1) Kod prikaza pogibije prvog komandanta kalničkih partizana Bože Lainera (str. 66) autor se koristio memoarskim iskazom iz treće ruke, objavljenim u jednoj problematičnoj knjizi (o ovoj knjizi vidi moje osvrte u »Vjesniku« — Sedam dana od 10. III i 7. IV 1979). Daleko uvjerljivije, iako vrlo sažeto i gotovo marginalno, pogibija B. Leinera prikazana je u prilogu Marije Winter: »Ludbreg i okolica u vrijeme II svjetskog rata«, Podravski zbornik 76. Poželjno bi bilo da M. Winter o tome piše detaljnije.

2) Na str. 67. autor navodi da je pripadnik Kalničke partizanske čete Josip Posavec strijeljan u Ludbreškom Ivancu. Činjenica je da je po presudi ustaškog suda egzekucija trebala biti obavljena u Ludbreškom (Kalničkom) Ivancu, ali budući da tada (u prosincu 1942. ustaše u taj Ivanec nisu imali pristup zbog aktivnosti Kalničkog partizanskog odreda, strijeljanje je izvršeno u Ivancu (zagorskom) kraj Varaždina, centru istoimene općine. O tome vidi članak sina Josipa Posavca — Pere Posavca u »Spomenici škole«, Varaždinske Toplice, 1971.

3) Na tri mjesta autor navodi (str. 61, 62, 67) da se u sastavu Kalničke partizanske čete nalazio Martin PUŠTEK. Ovaj navod u potpunosti je pogrešan: Martin Puštek nije bio pripadnik Prve kalničke partizanske čete!

Martin Puštek, napredni predratni učitelj, rođen je 27. rujna 1913. u selu Poljana Donja (sada općina Novi Marof). Od 1940. radi u Domašincu kod Preloga, gdje ga u srpnju 1941. hapse mađarski okupatori. U veljači 1942. izlazi iz mađarskog zatvora, narušena zdravlja, te se zapo-

šljava kao učitelj u rodnom kraju — u selu Poljana Gornja. Sumnjiv vlastima NDH, već u svibnju 1942. mobiliziran je u domobranstvo kao »pričuvni časnik«. U rujnu 1942. omogućio je partizanima da razoružaju njegov »jurišni vod«, i otada je partizan: najprije u Slavoniji, zatim na Kalniku kao informativni oficir i zamjenik komesara Kalničkog partizanskog odreda. U ljetu 1943. odlazi na dužnost u Prosvjetni odjel ZAVNOH-a, gdje postaje njegov prvi predstojnik (popularno rečeno — ministar prosvjete). Umro je 1. lipnja 1944. u selu Kestenovcu na Petrovoj gori.

To je bio sažetak životnog puta učitelja-revolucionara Martina Puštaka. O tome svjedoče slijedeći objavljeni prilozi:

— Ivo Tošić: Sjećanje na druga Martina Puštaka, Pedagoški rad 2/1946, str. 111.

— Valent Horvat: Martin Puštek (1913—1944), zbornik Za slobodu, Zagreb, 1950.

— Stjepan Hajduk: Uz tridesetu obljetnicu smrti Martina Puštaka, Školske novine od 28. svibnja 1974.

Uz ovo slobodan sam navesti da već duže vremena u suradnji s Ljerkom Puštek, udovicom Martina Puštaka, radim na kompletiranju dokumentacije o životu i djelu Martina Puštaka, pa dobro znam da u Puštekovoj biografiji nema nikakvih niti praznina niti dvojbenosti.

Zaključujem: U vrijeme formiranja, akcija i razbijanja Prve kalničke partizanske čete Martin Puštek boravio je kao učitelj u selu Poljana Gornja, oporavljajući se od »blagodati« mađarskih zatvora i pripremajući se za novu etapu revolucionarnog djelovanja. **Dakle, nije bio pripadnik Prve kalničke partizanske čete.** Njegovo djelovanje na Kalniku uslijedilo je kasnije, poslije formiranja Kalničkog partizanskog odreda i poslije dolaska Odreda na teren Kalnika.

Iznoseći navedene primjedbe i ispravke, imam samo jednu namjeru: utvrđivanje i raščišćavanje činjeničnog stanja u navedenim pojednostima. Stoga sam uvjeren da će drug Rade Milosavljević ovo prihvatiti kao dobronamjerno.